

ד"ר מירי ליש

עיגולים שחורים

כל מה שרציתם לדעת על הגורמים העיקריים להיווצרות עיגולים שחורים מסביב לעיניים

נחשבת לבעיה רפואית, אלא למטרד קוסמטי בלבד. אך גם ללא נתונים סטטיסטיים, הניסיון המצטבר בתחום מצביע על כך שתופעת העיגולים השחורים נפוצה יותר באנשים בעלי גוון עור כהה, ללא הבדל במין או בגיל המטופל.

טרמינולוגיה

לתופעת העיגולים השחורים יש מספר שמות בשפה המקצועית - "Periorbital Hyperpigmentation" או "Peripalpebral Hyperpigmentation" "ועוד. חשוב לציין, שהמונח עיגולים שחורים מסביב לעיניים אינו נחשב למונח רפואי, אבל מטופלים ורופאים נוהגים להשתמש בו על מנת להגדיר כהיות וחוסר אחידות בגוון העור באזור העיניים בהשוואה ליתר הפנים.

הכהויות מסביב לעיניים מתבטאות בעיקר באזור העפעף התחתון של העין, אך לעיתים גם באזורים נוספים, כגון: העפעף העליון, הגבות ובחלקים העליונים של הלחיים.

אנטומיה

העור שמסביב לעיניים הינו בעל מאפיינים ייחודיים בהשוואה לעור המצוי באזורים אחרים בגוף.

בעל שכבה דקה ביותר של רקמת שומן תת עורי.

בעל כמות נמוכה של סיבי קולגן ואלסטין.

בעל מספר נמוך של בלוטות חלב.

שלושת המאפיינים הייחודיים הללו משפיעים על העור שמסביב לעיניים, כך שהוא למעשה העור הדק (פחות מ-1 מ"מ) והעדין ביותר בגוף, ומועד יותר לגירויים, התקטויות ויובש.

קיימים מספר גורמים שונים המשפיעים על תופעת הכהויות מסביב לעיניים ומקובל לסווג אותם ל-2 קטגוריות שונות:

גורמים פנימיים (intrinsic factors).

גורמים חיצוניים סביבתיים (extrinsic factors).

עיגולים שחורים מסביב לעיניים הינה תופעה אשר רבים האנשים הסובלים ממנה. תופעה זו אומנם אינה בעיה רפואית, אבל יכולה להוות מטרד קוסמטי שכיח מאוד אצל נשים וגברים, בעיקר לאחר גיל ההתבגרות ולעיתים גם בילדים.

חשיבות העיניים

העיניים שלנו מהוות חלק חשוב מאוד בתהליך התקשורת הבינאישית. מחקרים מראים שאזור העיניים לבדו ממקד כ-27% מתשומת הלב המופנית לפנים, ולכן, בעיית העיגולים השחורים מסביב לעיניים הינה תופעה מאוד בולטת אשר לעיתים קרובות משווה לאדם הסובל מבעיה זו מראה של עייפות, תשישות, דיכאון, זקנה ולעיתים גם שכרות. כתוצאה מכך במקרים רבים חלה ירידה באיכות החיים של המטופל, כמו גם בהערכה העצמית שלו.

אפידמיולוגיה

למרות ההשפעה הגדולה שיש לתופעת העיגולים השחורים מסביב לעיניים על איכות החיים של המטופל, נעשו מעט מאוד מחקרים סטטיסטיים על התופעה ועל השכיחות שלה באוכלוסייה. אחת הסיבות לכך נובעת מהעובדה שתופעת העיגולים השחורים מסביב לעיניים אינה

*אפני שבחרייב שיטה טיפולית, חשוב מאוד אבצע
אבחון מקיף לאור המשפיע על היווצרות
הכרוניות, מאחר וטיפול הכרוניות הנגרמות מאקת
עור ממש יפיה שונה לחלוטין מטיפול הכרוניות
הנגרמות על רקע פיזיולוגי או רצול*

דלקת הנגרמת כתוצאה ממגע של חומר מגרה מסוים בעור. במקרים מסוימים דלקת עור ממגע עלולה לגרום לעליה בייצור מולקולת המלנין ולהיווצרות היפר-פיגמנטציה המובילה להתכהות העור מסביב לעיניים.

כהיות על רקע תרופתי/הורמנאלי

כהיות על רקע תרופתי או הורמנאלי אלו כהיות הנגרמות מלקיחת תרופות שונות, לדוגמא: תרופות ציטוטוקסיות (לטיפול בסרטן), תרופות נוגדות דיכאון וסטרויקלין (תרופה לאקנה) או ממצב הורמנאלי מסוים שבמהלכו הגוף עובר שינויים הורמנאליים. למשל, בזמן קבלת הוסט או ההיריון. בנוסף, לקיחת הורמונים ממקור חיצוני כמו גלולות או במסגרת טיפול פוריות יכולה אף היא להחמיר את מצב הכהיות שמסביב לעיניים.

כהיות על רקע סגנון חיים

כהיות מסוג זה נגרמות כתוצאה מסגנון החיים של המטופל, לדוגמא: עישון - גורם לייצור מוגבר של מלנין ומונע פרוק של מולקולות מלנין קיימות.

אלכוהול - שתיית אלכוהול בכמות מופרזת גורמת להתרחבות של כלי הדם, וכתוצאה מכך הם נעשים בולטים יותר.

תזונה לא מאוזנת - מחסור בוויטמינים שונים, כגון: ויטמין B12, ברזל וויטמין K משפיע לרעה על הכהיות מסביב לעיניים.

אנמיה וחוסר שינה - אלו מצבים המשפיעים על כל המערכות בגוף בכלל ועל העור בפרט, גורמים לחיורון של העור ולהבלטת הכהיות.

קיימות מגוון שיטות לטיפול ושיפור מראה הכהיות שמסביב לעיניים. אך לפני שבחורים שיטה טיפולית, חשוב מאוד לבצע אבחון מקדמי לגורם המשפיע על היווצרות הכהיות, מאחר וטיפול בכהיות הנגרמות מדלקת עור ממגע יהיה שונה לחלוטין מטיפול בכהיות הנגרמות על רקע פיגמנטרי או הצללה.

ארבעה גורמים פנימיים המשפיעים על הכהיות מסביב לעיניים:

כהיות על רקע וסקולרי

כהיות על רקע וסקולרי אלו כהיות שהגורם העיקרי לתופעה הינו הגנטיקה של המטופל המשפיעה על מספר פרמטרים פיזיולוגיים חשובים, כגון: עובי שכבת השומן התת עורי ומבנה כלי הדם. העור שמסביב לעיניים נחשב לדק ביותר בגוף שלנו (נע סביב 0.5 מ"מ עובי לעומת 2 מ"מ באזורים אחרים בגוף), אך אצל אנשים הסובלים מכהיות על רקע וסקולרי העור באזור העיניים אפילו דק ושקוף יותר, ולכן כלי הדם הקרובים לפני שטח העור, ורידים ונימים, בולטים מתחת לעור ויוצרים גוון כחלחל מסביב לעין. כהיות על רקע וסקולרי מתחילות לבלוט בדרך כלל כבר בילדות או בגיל ההתבגרות.

כהיות על רקע פיגמנטרי

כהיות מסביב לעיניים על רקע פיגמנטרי אלו כהיות המכונות היפר-פיגמנטציה הנגרמות כתוצאה מעליה בייצור מולקולת המלנין שהיא הצבען (פיגמנט) המשפיע על צבע העור. כהיות על רקע פיגמנטרי נחשבות לסוג השכיח ביותר באוכלוסיות בעלות גוון עור כהה, אבל לעיתים ניתן גם לראות סוג זה אצל בעלי גוון עור בהיר יותר בעיקר מבוגרים אשר נחשפו לשמש בצורה לא מוגנת למשך תקופה ארוכה.

כהיות על רקע הזדקנות העור

כהיות על רקע הזדקנות העור נגרמות כתוצאה משינויים פיזיולוגיים שונים המתרחשים במהלך תהליך ההזדקנות, למשל, ירידה בכמות סיבי האלסטין והקולגן בדמיס והידקקות רקמת השומן התת-עורי (ההיפודרמיס). בנוסף, בתהליך ההזדקנות חל שינוי במבנה העצמות בפנים ושינויים אלו גורמים להעמקה של השקעים מתחת לעיניים (tear trough) וליד האף (nasolabial fold). השינויים הפיזיולוגיים המתרחשים בתהליך ההזדקנות משפיעים על העור שמסביב לעיניים אשר הופך להיות דק ושקוף יותר ועם טונוס נמוך מאוד, וכתוצאה מכך כלי הדם שמתחת לעור בולטים. בנוסף, הידקקות רקמת השומן התת-עורי והשינויים המתרחשים במבנה העצמות בפנים יוצרים שקעים מתחת לעיניים הגורמים לאפקט הצללה.

כהיות על רקע הצללה

כהיות על רקע הצללה אלו כהיות הנגרמות כתוצאה מהמבנה האנטומי של אזור העין. כהיות מסוג זה מופיעות בעיקר אצל אנשים בעלי מבנה עין שקוע הגורם להיווצרות צל מתחת לעיניים הנראה כמו כהיות.

שלושה גורמים חיצוניים המשפיעים על הכהיות מסביב לעיניים:

כהיות על רקע דלקות עור ממגע

דלקת עור ממגע נקראת בשפה המקצועית Contact Dermatitis וזו

ד"ר מירי ללוש (Ph.D, MBA) יועצת מדעית, מומחית לטיפול פנים ובעיות עור. אילוסטרציה: SignElements